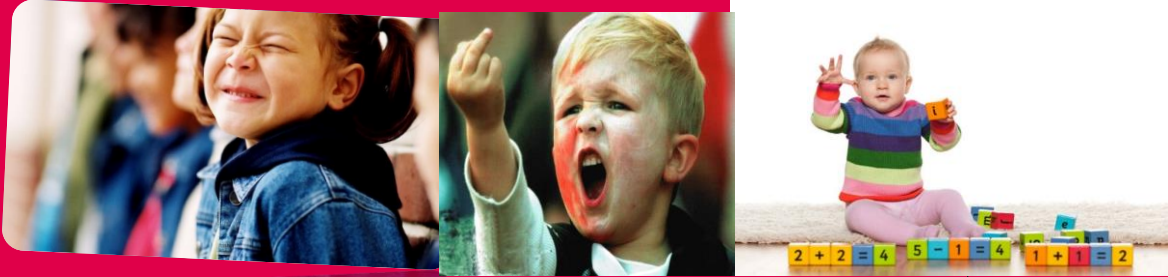

Kids in trouble

Pedagogische vaardigheden

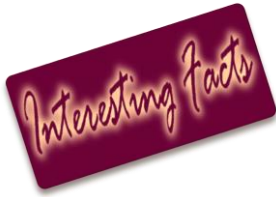
Deel 2

Maurits.wysmans@ucll.be

Situatie vandaag

- Aantal aanmeldingen stijgt. Meer vragen over opvoeding.
- Toenemend “psychiatriseren” van gedrag van kinderen en jongeren.
- 1 op 4 kinderen heeft leerproblemen .
- 1 op 3 krijgt bijles .
- Veel wachtlijsten

- 7,5 % van alle twaalfjarigen heeft op zijn minst één stoornis (bron : onderzoek 2012 VUB)
- 15% van de middenklasse kinderen heeft een stoornis
- 1% van de kansarme kinderen heeft een stoornis
- Bij een kind uit de middenklasse wordt vijftien keer vaker een leerstoornis vastgesteld dan bij zijn (kans)arme leeftijdsgenoot
- Jongens hebben 6 keer meer kans op autisme als meisjes
- Jongens hebben 4 keer zoveel kans op ADHD als meisjes

Belg slikt steeds meer geneesmiddelen

- Anti-depressiva:
2007 : 390.000
2017 : 900.000 patiënten
- Seroquel, Zyprexa, Risperdal : stijgt jaarlijks met ongeveer 20 %
- ADHD-medicatie : laatste 5 jaar verdrievoudigd !

Zijn er nog normale kinderen? Een etiketjes-epidemie !

- Kinderen zijn belangrijk en we willen dat ze gelukkig zijn. Ze krijgen al onze aandacht. **We zien meer.**
- **We weten meer** over gedrags- en ontwikkelings problemen/–stoornissen. Hoe meer we vertrouwd zijn met symptomen, hoe meer we deze symptomen gaan opmerken.
- Er zijn **betera screeningsmiddelen** waardoor kinderen met problemen sneller opvallen.

5

Maar ook ...

- *" Ik wilde dolgraag dat de dokter een bepaald gebrek bij onze zoon zou constateren en een etiket met een bepaald syndroom op Kevins voorhoofd zou kleven. Ik wilde dolgraag dat hij een klein handicapje of gebrekeje zou hebben waardoor hij een warm plekje in mijn hart zou veroveren..."*
(We need to talk about Kevin – Lionel Shriver)
- *" We zijn nu al 4 jaar bezig met het zoeken naar wát er precies scheelt, het maakt ons niks uit wélk etiketje hij uiteindelijk krijgt. We willen nu alleen graag concretere hulp, want we hebben het gevoel dat we ter plaatse aan het trappelen zijn..."*
(moeder) "
- *"Het is absoluut minder verdrietig om een wonderkind te hebben dan een kind met een meervoudige beperking. Maar het is niet noodzakelijk makkelijker*
(Andrew Salomon- docent psychiatrie aan de Cornell University)

Ouders vandaag...

- Toegenomen aandacht voor opvoeding , psychosociaal en emotioneel welbevinden van kinderen en jongeren.
 - Leidt tot specifieke hulpvragen
- Veranderend consultatiegedrag ouders
 - Van preventie tot specifieke opvoedingshulp
 - Ouder is deskundige en mondige partner i.p.v. cliënt (ontvoogding)
 - Ouders maken keuzes en hebben beslissingsrecht
- Gewijzigde gezinsconstellaties
 - Multiculturele setting
 - Gezinssamenstelling

7

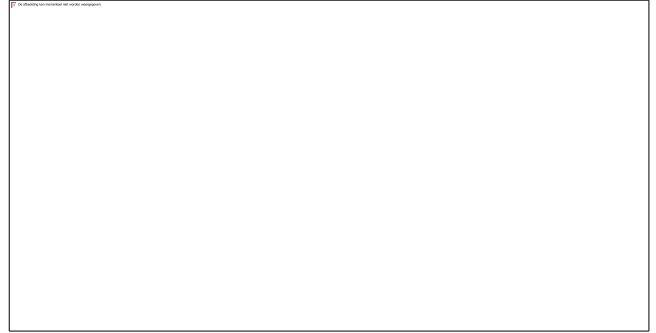

Doe ik het wel goed ????

Opvoedingsonzekerheid (opvoedingsverlegenheid – “de ploetermoeder”)

“ Ik heb het nog nooit gedaan dus ik denk dat ik het wel kan”

Nochtans ...

- ✗ Geen enkele generatie ouders was ooit zo toegewijd aan hun kinderen en geen enkele generatie ouders werd zoveel beschuldigd van “niet goed genoeg” ouders te zijn
- ✗ Geen enkele generatie van kinderen had zo veel privacy en mogelijkheid tot eigen keuzes en geen enkele generatie kinderen voelde zich zo vervreemd, kwetsbaar en alleen

Wanneer zorgen maken ?

1. Gedrag is **niet leeftijdsadequa**at
2. Gedrag manifesteert zich **frequent**
3. Probleemgedrag **duurt lang**
4. Gedrag manifesteert zich **intensief**
5. Hardnekkig
6. **Verskillende betrokkenen** signaleren in **verschillende situaties dezelfde problemen**
7. Gedrag schaadt of bedreigt de ontwikkeling, kind lijdt.
8. Geen socio-culturele gebondenheid
9. Conglomeraat van kenmerken

Onderscheid

Beperking

Oorsprong "in" de persoon,

Rechtstreeks verband tussen gedrag en oorzaak. (bv. ADHD)

Weerstand tegen verandering en gebrekkig empathisch vermogen, de mate van beïnvloeding van buitenaf is beperkt.

Niet te verhelpen, persoon en omgeving moeten ermee leren omgaan (beperking)

Probleem

Is reactief van aard, staat meer buiten de persoon.

Situatiegebondenheid, de problemen spruiten voort uit de interactie met de omgeving

Beïnvloeding van buitenaf groter (pedagogische maatregel, situatiehantering, klimaat, relatie..)

BEPERKING OF PROBLEEM...ER IS ALTIJD EEN WISSELWERKING TUSSEN KIND OF JONGERE EN DE OMGEVING. DE INTERACTIE TUSSEN HET KIND/DE JONGERE EN ZIJN OPVOEDERS KAN DE IN AANLEG AANWEZIGE PROBLEMEN bv. TEN GEVOLGE VAN EEN STOORNIS VERMINDEREN OF JUIST VERERGEREN.

11

Opvoedingsproblemen zijn mits inzet van ouders en derden te voorkomen en te verhelpen

Gedrags- en ontwikkelingsstoornissen (beperkingen) vragen gespecialiseerde hulp

12

Kinderen met beperkingen

Ernstige problematiek (stoornis/beperking) die de ontwikkeling van het kind/jongere in gevaar brengt en waar het kind zelf en meestal zijn omgeving onder lijden

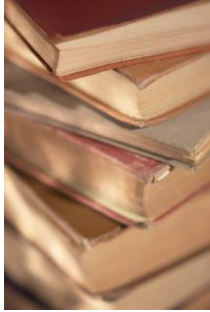
Een conglomeraat van kenmerken (symptomen) die samen een syndroom vormen (vb. ADHD, depressie...)

13

Mogelijke hypothesen

- ☐ Externaliserend gedrag (regelovertredend, agressief, anti-sociaal...)
- ☐ Internaliserend gedrag (emotionele problemen, angsten...)
- ☐ Rond één basissymptoom geconcentreerde stoornis (GTS, anorexia)
- ☐ Ontwikkelingsstoornissen (verstandelijk, leerstoornis, motoriek...)
- ☐ Pervasieve ontwikkelingsstoornissen
- ☐ Somatoforme stoornissen (braken bij schoolfobie)
- ☐ Dissociatieve stoornissen, schizofrenie en psychosen
- ☐ Aan middelen (drugs) gerelateerde stoornissen

Hypotheses indien geen ontwikkelings- of gedragsstoornis

☐ Aanpassingsproblemen

- ☐ Ontstaan vaak naar aanleiding van een feit, gebeurtenis 3 maanden voorafgaand aan het gedragsprobleem
- ☐ Hebben dikwijls dezelfde uitingsvorm als gedragsstoornissen. (bv. Depressieve reactie op zittenblijven, rouwreacties)
- ☐ Kennen meestal een positief verloop (spontaan herstel na 6 maanden)
- ☐ Kunnen nochtans verergeren en 'uitgroeien tot een stoornis'

☐ Situationeel/reactief gedrag

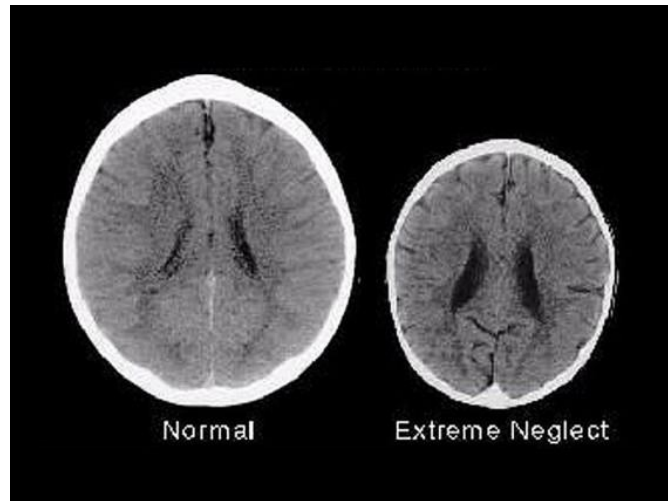
- ☐ Normaal gedrag dat nochtans voor opvoedingsproblemen kan zorgen. (bv. Wenen van kleuter bij de eerste schooldag)

☐ Gemaskeerd ontwikkelingsprobleem

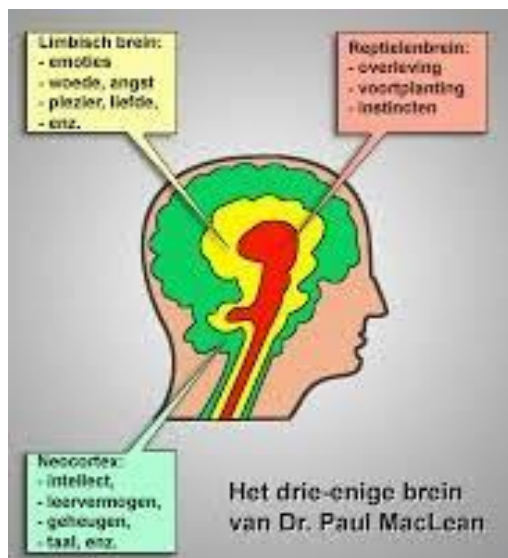
Waar begint het ? **Still Face Experiment: Dr. Edward Tronick**

- <https://youtu.be/apzXGEbZht0>

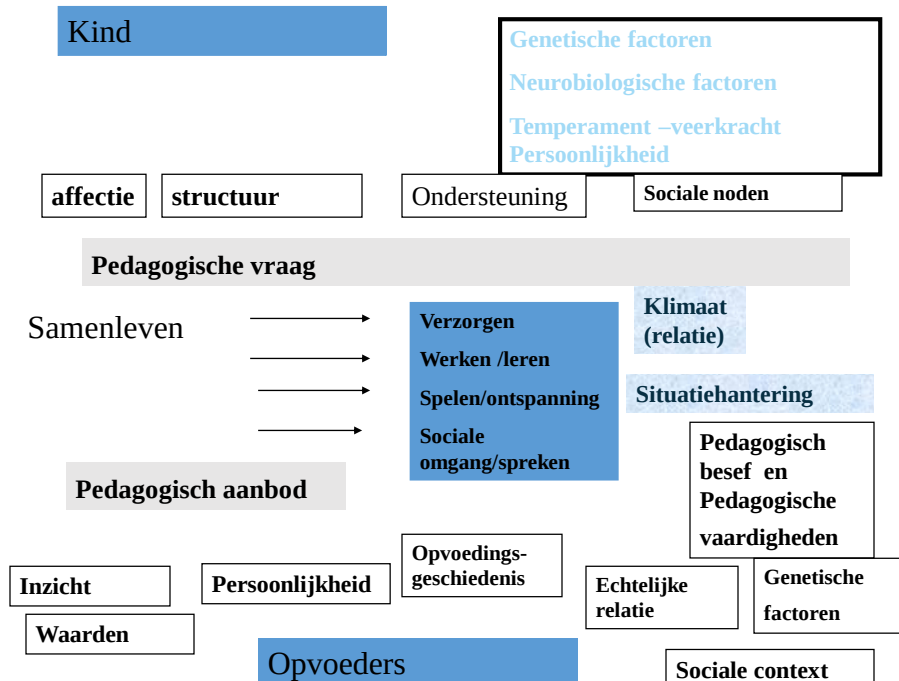
Hersenscans

Wij lopen vooruit op de ontwikkeling van kinderen.

OPVOEDEN IS COMPLEX

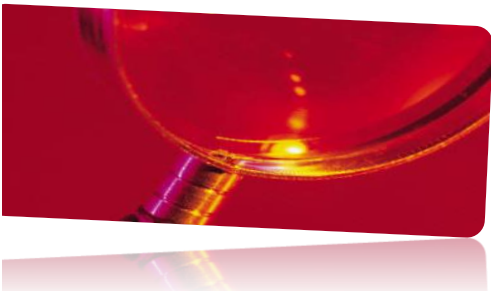

Hoe problemen ontstaan ?

Kindfactoren : aanleg, temperament, gezondheid, intelligentie...

Ouderfactoren : persoonlijkheidskenmerken, levensgeschiedenis, inzicht en vaardigheden, partnerrelatie, verwachtingen van ouders...

Omgevingsfactoren: vrienden, netwerk, sociale omgeving, werkloosheid, overlijden, migratie...

21

OPVOEDEN...Enkele basisregels

- Betrokkenheid, luisteren, signalen begrijpen
- Positief benaderen, kritisch zijn
- Duidelijke grenzen, voorspelbaarheid, consistent en consequent zijn
- Kind vastnemen – korte uitleg – eventueel uit de situatie brengen
- Blijf uit onmacht/ergernis
- Laat je niet persoonlijk raken
- Wijs gedrag af niet de person
- Relativeren en geduld
- Gezag en ouderlijk front

Een rivier zonder oever is een moeras . En bij hoog water zijn hoge oevers een must

22

4 Voorwaarden en 4 Vaardigheden tot succesvol opvoeden

4 Voorwaarden (4 V's) :
veiligheid, verzorging
vertrouwen en
verwachtingen

4 Vaardigheden (4 S'en)
: steunen, structureren,
stimuleren, sturen

Wat bij probleemgedrag ...

- Handel snel – voorspelbaar- consequent en persoonlijk
- - Kind vastnemen – korte uitleg
 - Blijf uit onmacht/ergernis
 - Laat je niet persoonlijk raken
 - Wijs persoon niet af – wel gedrag

Hoe leren we gewenst gedrag aan ? Hoe leren we ongewenst gedrag af?

- Gewenst gedrag neemt toe als het gevolgd wordt door iets aangenaams
- Beloon voor kleine stappen ipv een grote verdienste
- Materiële, sociale en activiteitenbeloningen
- Ruilversterking (stap voor stap)

26

Opvoedingsproblemen

5-stappen

1. Overzicht maken van de gebeurtenis (in welke situaties, waar, wanneer ...) - Concretiseren

2. Concreet omschrijven van probleemgedrag en doelgedrag –Analyseren

3. Tellen (frequentie) en meten (duur) van probleem/doelgedrag (observatie – geen interpretatie)

4. Aanleren van doelgedrag - Nieuwe gevolgen (versterkers)- Reageren

5. Evalueren (opnieuw meten of tellen) – Evalueren

27

Hoe beginnen (bvb Thijs) ?

- Stel het doelgedrag vast (bvb verbetering eetgedrag)
- Knip in kleine stukjes (begin met 5' aan tafel)
- Onmiddellijk belonen en verbaliseren (niet moraliseren)
- Stickers (ruilversterkers) i.f.v. een grotere beloning (na twee weken)
- Iedereen wordt betrokken in een grote beloning

Structuurkaartje

Specifieke technieken

- Negeren (consequent)
- Confronteren (kort)
- Hulp (vriendelijk en vastberaden)
- Time-out en TAVA

S-G-R –schema toestand nu : Quinten

Tijdens eetmoment	Van tafel lopen	Met lach terug sturen of laten lopen
S	G	R

31

Hulpmiddelen

- Begin met wat het kind al kan.
- Liefst krachtige sociale beloning .
- Leg uit aan het kind wat je wil bereiken
- Structuurwegwijzer (dagschema !!!) .
- Tijdmetering bvb met keukenwekker.
- Langzaam opbouwen (geen 100% resultaat)
- Fotopuzzel
- Volhouden

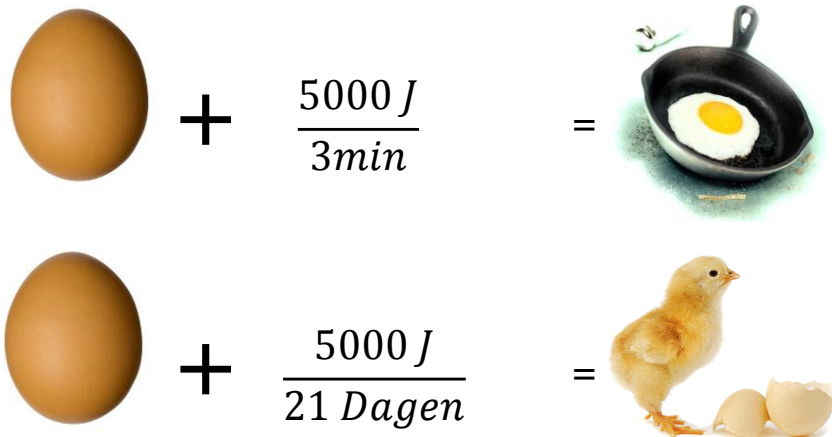
32

Wat met straffen?

- Straf heeft een opvoedende functie- geen wraak
- Straf in verhouding tot ernst van de feiten
- Maak duidelijk wat je met ongewenst gedrag bedoelt
- Onmiddellijk na de feiten .Beter een snelle straf geven dan een zware.
- Afkoelen (voor ouders) voorkomt brandwonden
- Een straf waarmee gedreigd wordt moet ook worden uitgevoerd.
 - Ongewenst gedrag neemt toe als er enkel gedreigd wordt.
- Spreek straf af
 - Kinderen leren veel vlugger wat hoort en wat niet hoort

33

Verandering vraagt tijd ! "

35